

Nyhedsbrev for modelkommuneforsøget Børnekultur i kommunen. Nr. 6/09

Modelkommuneforsøget - et mangfoldigt projekt

INDHOLD

Modelkommuneforsøget - et mangfoldigt projekt	1
Erfarings- og videndelings- konference	2
Nyt fra evaluatør	2
Partnerskaber og dialog - en samarbejdsmetode	2
Modelforsøg i Varde Kommune	3
Modelforsøg i Høje-Taastrup Kommune	4
Besøg i kommunerne	5

Da Børnekulturens Netværk i 2007 udvalgte 14 kommuner til at deltage i vores modelkommuneforsøg "Børnekultur i kommunen – nye veje og metoder i arbejdet med børn, kultur og fritid", lå der bl.a. en mangfoldighedstanke bag. Netværket havde et ønske om at skabe et så mangfoldigt og tværkulturelt forsøg som muligt med så mange børn som aktører som muligt og med så mange metoder og modeller i spil som muligt.

Nu skriver vi foråret 2009, og forsøget er ved at lande rundt omkring i de 14 kommuner. Nogle kommuner er ved at afslutte de sidste aktiviteter, nogle er ved at nedfælde erfaringer i rapporter eller dokumenterer gennem video og film, og andre igen er i gang med at tænke i forankring og udbredelse af modeller til andre af kommunernes børnekulturelle satsninger.

Og så er evaluatør i fuld gang med slutforløbet med afsæt i alle modelkommunernes informationer, erfaringer, tilbagemeldinger og resultater på baggrund af læringscirkler, interviews og selvevalueringer. Vi vil også gerne fra Netværkets side takke for den store samarbejdsiver, som vi ved, kommunerne har lagt for dagen over for vores evalueringsprojekt.

Modelkommuneforsøget har været lagt an på samarbejde mellem Netværket og kommunerne, og det har været et samarbejde, der har bygget på gensidigt engagement og tillid til, at vi sammen kunne skabe nogle innovative

rammer for, at nye modeller og metoder i formidling af kunst og kultur til børn kunne afprøves. Den arbejds metode, hvor man indgår i et partnerskab og har en tæt og løbende kontakt med hinanden, er, som vi ser det, både meget gavnlig, brugbar og innovativ.

Samarbejde mellem Netværket som statsligt organ og det kommunale børnekulturelle felt er afgørende for, at vi fortsat kan arbejde målrettet og fremtidsrettet med et område, som er centralt og vigtigt i den samlede kulturpolitiske kontekst.

At møde hinanden i direkte og engageret dialog er forudsætningen for, at dette arbejde kan lykkes, og som konsulent for modelkommuneforsøget vil jeg på tærsklen til foråret 2009 sige alle modelkommuner tak, fordi jeg altid har måttet komme på besøg hos jer, tak fordi I har indgået generøst i den videndeling af jeres projekter, som ligger implicit i samarbejdsformen, og tak fordi jeg har fået mulighed for at se med egne øjne, at den mangfoldige vifte af projekter, som vi udvalgte, har foldet sig ud som et landsdækkende forsøg, der har udmøntet sig i modeller og metoder til gavn for børn i alle landets kommuner.

Vi glæder os til at samle op og viderebringe kassen med formidlingsværktøj, når vi ses til videndelingskonferencen på Hindsgavl Slot d. 21. september. Indtil da, god arbejdslyst til alle!

Redaktion

Konsulent Rikke Lund Heinsen
rlh@boernekultur.dk

Webredaktør Signe Thomsen
sth@boernekultur.dk

Børnekulturens Netværk
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V
Tlf. 33 73 33 70

Læs mere om modelkommuneforsøget
på www.boernekultur.dk

Erfarings- og videndelingskonference

Mandag d. 21. september 2009 på Hindsgavl Slot ved Middelfart.

Efter snart to år er Netværkets modelkommuneforsøg ved at lande rundt omkring i de 14 modelkommuner, som professionelt og ihærdigt har arbejdet med at udvikle og afprøve modeller og metoder for formidling i arbejdet med børn og kultur.

Vi skal markere afslutningen og fejre forsøget og ikke mindst synliggøre og viderebringe modeller, metoder og erfaringer fra forsøget til alle interesserede kulturaktører, kommuner og statslige instanser.

Derfor inviterer vi alle interesserede til

konference mandag d. 21. september 2009 på Hindsgavl Slot ved Middelfart. Ud over model- og følgekommunerne inviterer vi kulturelle, forvaltningsmæssige og politiske aktører fra landets øvrige kommuner samt et bredt udsnit af det børnekulturelle felt i Danmark. Selve invitationen sender vi ud medio/ultimo maj.

Konferencen bliver en hyldest til den mangfoldighed, som forsøget er, hvor mange børn har mødt kunst og kultur, har arbejdet med kunstnere, erkendt nye kompetencer, fået oplevelser og har fået tid og plads til at være en del af en lang række æstetiske processer. Og hvor mange voksne har fundet sammen i nye netværk og partnerska-

ber på tværs af fag, interesseskel og ressortområder med et ønske om at bringe nye og uprøvede ting i spil for at opkvalificere det børnekulturelle område.

På konferencen viderebringer og formidler modelkommunerne deres erfaringer og viden om formidlingsmetoder og -modeller for arbejdet med børn og kultur.

Generelle metoder og modeller præsenteres af Pluss Leadership, og kulturminister Carina Christensen får overrakt evalueringsrapporten ved samme lejlighed. Vi glæder os til at se jer alle!

Nyt fra evaluator

Først og fremmest takker vi modelkommunerne for to gode dage med læringscirkler og interviews den 25. og 26. marts.

Vi havde på forhånd forventet os meget af interviewene, som vi har anset for at være et meget vigtigt led i vores samlede dataindsamling. Forventningerne blev stærkt indfriet, og vi takker for de interessante og inspirerende samtaler med projektlederne og for den ligefremhed, som alle lagde for dagen. Der kom rigtig mange spændende og brugbare vinkler frem i løbet af samtalerne.

Også læringscirklerne gav anledning til gode og brugbare refleksioner. Vi gjorde brug af dialogmetoden "det reflekterende team" - for nogle var det et kærkomment "genhør", for andre en ny

oplevelse. Uanset tidligere erfaring viste denne metode sig igen som en effektiv rammesætning for samtale. Også på nuværende vigtige stadie i forsøgsperioden, hvor projekterne skal landes, bidrog metoden til at hive ny indsigt frem i løbet af vores timer sammen.

Samtidig blev modelkommunerne introduceret til selvevaluering II. Selvevaluering II fortsætter stort set, hvor selvevaluering I slap, og følger op på resultater, proces og læring. Dertil kommer fokus på de tre temaer "kultur i dagtilbud", "kultur i skole" og "kultur i familie". Også de tre fokusområder, som BKN har udpeget i forbindelse med modelkommuneforsøget – kvalificering, organisering og forankring – er centrum for nærmere undersøgelse.

Således går vi nu alle for alvor ind i slutforløbet: For modelkommunernes vedkommende skal projekterne landes, evalueres og/eller forankres. For evaluators vedkommende skal vi for alvor i gang med skriveprocessen. Den sidste større fællesbegivenhed er den afsluttende konference den 21. september, hvor vi slutter af i stor stil. Blandt andet deltager kulturministeren, og med sig hjem får hun nogle gode råd til den fremtidige indsats for børnekulturen på baggrund af evalueringen.

Vi ses på den anden side af sommeren - klar til at dele de gode erfaringer.

Venlig hilsen

Bettina, Anne Sophie og Lene,
Pluss Leadership

Partnerskaber og dialog - en samarbejdsmetode

- Udgangspunktet for Netværkets samarbejdsmetoder med modelkommunerne er dialog om de udvalgte projekter med fuld respekt for den kommunale selvstændighed.
- Dialogen skaber viden om både projekter og processer og giver en fælles erfarings- og forståelsesramme til gavn for fremtidige diskussioner og debatter inden for feltet.
- Dialogen og mødet mellem Netværket og kommunerne skaber større fortrolighed mellem parterne og større lyst til at arbejde sammen om at kvalificere hele feltet.
- Gennem dialogen kan man i højere grad indsamle viden og erfaring til gavn for det brede, børnekulturelle felt.
- Den løbende kontakt giver mulighed for at videregive metoder, erfaringer, gode råd og overvejelser til resten af landets kommuner.
- Nysgerrigheden over for model- og metodeudvikling skabes i det direkte møde og i dialogen om, hvordan projekter udvikler sig.

Kunstbaseret læring, begejstring og udbygning af netværk efter et år med Vardes Kulturelle Rygsæk

Modelkommuneforsøget Vardes Kulturelle Rygsæk har i skoleåret 2008/2009 budt alle børn fra 5 til 15 år på helt særlige kulturmøder.

Af Inger Kjeldsen, ledende børnebibliotekar, Varde Kommune

Indholdet i rygsækken er sammensat, så hver årgang - efter et nøje planlagt skema - møder sin kunstart. For skoleåret 2009/2010 gentages "pakken", således at børnene efterhånden præsenteres for alle de kulturelle genrer, for der sigtes på at få Vardes Kulturelle Rygsæk forankret efter modelkommuneforsøgets afslutning november 2009. Visionen er, at børn i Varde kommune skal spejle sig i den ypperligste kunst, selv om området ligger i et kulturelt udkantsområde.

Hensigten med Vardes Kulturelle Rygsæk er at sikre Vardes børn - der har langt til store kulturinstitutioner - selvstændige erfaringer med kunstarterne. Vardes Kulturelle Rygsæk betyder, at børnene med en fyldt "rygsæk" kender de forskellige kulturelle genrer og dermed senere i livet har mulighed for at deltage aktivt i det kulturelle demokrati. Hermed giver projektet læring til Vardes børn; og det tilstræbes, at børnenes møde med kunsten kombineres med før- og efterbehandling, så børnene gøres aktive i forbindelse med deres kulturelle oplevelser.

Første halvdel af modelkommuneforsøget er netop evalueret, og selv om deltagelse er obligatorisk for institutioner og skolers vedkommende, er tilbagemeldingerne begejstrede. "Sørg for, at det fortsætter!", lyder meldingerne.

Det forsøger styregruppen og de 11 arbejdsgrupper, der har arrangeret kulturmøder for hver af de 11 årgange. Vi har alle et klart defineret arbejdsområde, og samlet kører de 11 arbejdsgrupper utroligt effektivt. Netop dette samarbejde har undervejs udviklet sig til et værdifuldt netværk.

Erfaringer med afviklingen af arrangementer i 2008 har vist, at børnene møder kunsten med et utroligt engagement, og at f.eks. en negativ 8-årig

dreng ganske enkelt MÅ overgive sig, når den engagerede balletprimadonna - efter den flotte forestilling "Sylvesters Svanesø" - smilende vinker ham ind i den planlagte workshop, hvor også balletbørn på hans egen alder deltager. I løbet af et splitsekund er Emil så optaget, at han glemmer sig selv og har en herlig stund som balletbarn. Sådanne oplevelser giver kompetencer, som rapporten "Ildsjælen i Klasseværelset" af

den australske professor Anne Bamford fra Wimbledon School of Art kommer ind på, hvor rapporten slår fast, at der er en sammenhæng mellem de kreative og de rent faglige kompetencer, og at de ikke kan skilles ad. Anne Bamford har også stået i spidsen for UNESCO-undersøgelsen (The Wow-Factor), som bl.a. påviste, at flere af de lande, som ligger i top i PISA-undersøgelsen, prioriterer de kreative fag højt. Følgforskning viste, at de kunstneriske fag f.eks. forbedrer læseindlæringen med 22-25 procent (Folkeskolen 2006, nr. 19).

Den føromtalt Emil havde helt givet aldrig prøvet at danse ballet, hvis ikke han havde været en obligatorisk del af Vardes Kulturelle Rygsæk.

Også Emils lærere - ja, alle vi fagfolk på børnekulturområdet, får undervejs udviklet vores kompetencer. Der er tale om kunstbaseret, faglig og pædagogisk læring. Kommunens pædagoger, lærere og børnekulturarbejdere kompetenceudvikles, idet vi i det konkrete møde med kunsten, med kunstnerne og det tilknyttede undervisningsmateriale (som er udarbejdet til forberedelse samt efterbehandling af arrangementerne), oplever en synergieffekt, der udvikler

vores syn ikke bare på den faglige undervisning, men i lige så høj grad på pædagogikken.

Vardes Kulturelle Rygsæk er en garanti om oplæring i de kulturelle udtryksformer. Garantien skal bl.a. styrke Vardes børns musiske og faglige kompetencer samt skabe grobund for talentudvikling. Garantien skal give Vardes børn selvtillid!

Vardes kulturelle rygsæk starter således med børnene, men forventes samtidig at fokusere på børnefamilierne. For der bliver naturligvis også tænkt i kroner og ører - og vi forventer, at garantien vil trække børnefamilier til kommunen. Varde Kommune fremhæver derfor Vardes Kulturelle Rygsæk i PR-materiale og på kommunens hjemmeside, når kommunen henvender sig til potentielle tilflyttere.

Se rygsækkens arrangementer i 2008 på [Børnekulturens Netværks hjemmeside](#).

Økonomien har i 2008 været den store udfordring, men vi har haft den store glæde at kunne gennemføre samtlige planlagte tiltag, idet moderne dans i 4. og historieprojektet for 7. årgang finansieres eksternt ved støtte fra henholdsvis Region Syddanmark, Kulturministeriet og Den Regionale Kulturaftale samt Kulturarvsstyrelsen.

Også Varde Kommunes store areal (Danmarks 5. største kommune) var en opgave, der betød, at projektet måtte tage hensyn til skolers og institutioners ekstraudgifter til transport. Fra 2009 får modelkommuneforsøget således støtte fra såvel LAG, som Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri samt EU, hvilket frigiver midler til transportstøtte.

Den fremtidige udfordring bliver: forankring i en finansiel krisetid i en kommune, hvor institutioner og skoler er kontraktstyrede. Vi vurderer, at vi har en billig og effektiv model, og med henvisning til modelkommuneforsøgets evne til at skabe "social kapital" - som inden for statskundskaben pt. er udnævnt til Danmarks enestående råstof - siger vi på, at det lykkes!

www.kulturjagt.htk.dk

Af projektleder Lene Skodborg

”Sådanne samarbejder vil jeg gerne se flere af fremover”, og ”Det er første gang, elever har skrevet historie på denne måde, og I er rollemodeller for andre landet over”. Det var lovord fra kulturminister Carina Christensen, da www.kulturjagt.htk.dk blev lanceret ved en begivenhed i Høje-Taastrup Kommunes Byrådsal i marts. I salen sad bl.a. de godt 100 elever og deres lærere, der gennem efteråret og vinteren har arbejdet med at skrive og formidle lokalhistorie til nettet.

De initiativrige elever kommer fra tre skoler: Grønhøjsskolen, Hedehusene Skole og Selsmøsskolen.

De er fordelt på fire klasser fra 6. til 9., og der deltog omkring ti engagerede og idérige lærere.

Modelforsøget har foldet sig ud som et samarbejde mellem kommunens Fritid og Kultur, Institutions- og Skolecenter og det lokale Kroppedal Museum. Webmasteren var udlånt fra Bibliotekerne.

På kulturjagt følges historierne af tre forskellige figurer. Den unge fyr er opkaldt efter tegneren Jannik Reffstrup.

Undervejs har projektet samarbejdet med kommunens Billedskole og Musikskole samt haft tætte kontakter til og samarbejdet med Pædagogisk Udviklingscenter. Ikke mindst kunne disse bidrage med udviklingen af grafiske løsninger til hjemmesiden og at skabe indhold i den historiefestival med temaet identitet, vi afholdt for de unge i november.

Det mangfoldige kulturelle bud kom bl.a. til udtryk inden for lyrik og rap samt kunst og dagbog. Alle produkter

fra festivalen er siden kommet med på websitet.

Projektet er et eksempel på et ABM-samarbejde tilføjet et S for skole. Netop denne nye samarbejdsform med skolerne, der bygger på brugerdreven innovation og dialog, har været omdrejningspunktet for hele projektet. Der er meget stramme krav til, hvordan man kan samarbejde, og hvornår man kan mødes, når man involverer sig med skolerne. På det faglige plan er der ligeledes meget faste rammer udstukket i skolernes trinmål for, hvad eleverne skal lære på bestemte klassetrin, og hvor abstrakt de kan arbejde.

Disse forhold kan stille selv den mest engagerede kultur- og historieformidler til vægs, men vælger man at tage disse vilkår på sig, åbner der sig uanede muligheder. Vi lagde derfor fra begyndelsen en stram og ufravigelig tidsplan, der gjorde det muligt for alle parter at mødes og etablere samarbejde om emner og form.

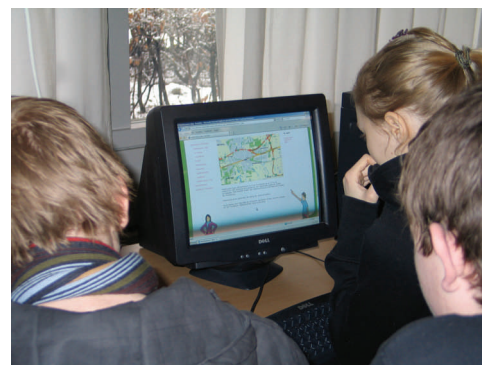
På skolerne ønsker de at forny undervisningsformer og finde nye kilder til at give eleverne viden og kundskaber. Museumsinspektører og arkivarer oplevede, at eleverne meget hurtigt fandt ud af at bruge det lokalhistoriske arkiv. Her fandt de gamle fotografier og arkivalier. De oplevede, at historien, de undersøgte, var med til at få dem til at reflektere over deres egen historie.

Der går mange elever med nydansk herkomst på Høje-Taastrups skoler. Ved at arbejde med historien fandt elever og lærere frem til, at ingen kunne følge deres slægt mere end to generationer tilbage i dette område. De var faktisk alle, nydanskere som gammel-danskere, tilflyttere!

På andre områder viste det sig, at lærere og konsulenter fra Fritid og Kultur og Pædagogisk Udviklingscenter havde mange fælles interesser. En simpel skattejagt blev udviklet til et GPS-løb. Udstyr og tanker blev forenet i dette samarbejde, og eleverne oplevede en test af viden i en helt anden form, end opgaveløsning normalt indebærer.

For at løse opgaven med GPS måtte eleverne også ud af klasseværelset og lære om historien, hvor den har udspillet sig. Det være sig Taastrup Præstegård, der var ramme for fredsforhandlinger i forbindelse med Roskildefreden i 1600-tallet, eller anlæggelsen af jernbanen i 1800-tallet mellem København og Roskilde, hvorfor Hedehusene Stationsby opstod på Hedeboegnen.

I dette projekt har historie- og dansk-lærere arbejdet sammen om at formidle historien til nettet. Ved at trække på skriveteknikker og billedanalyse, som eleverne lærer i dansk, har de kunnet løse opgaverne med de historiske emner.

Elever fra Hedehusene Skole kommer i gang med GPS-løbet, før de skal ud i byen og løse opgaven.

Nu er websitet tilgængeligt på www.kulturjagt.htk.dk. Det er en dynamisk hjemmeside, som nye elever fremover skal arbejde videre med. På Kroppedal Museum har vi også fået ny viden om unge menneskers forestillinger og ideer. Hvad fænger, hvad opleves som støvet eller nørdet, hvordan fanger vi skoler og elevers opmærksomhed?

Vi er i høj grad blevet beriget og kan fremover udvikle skoletjenestemateriale på en langt mere dynamisk måde, hvor den viden, der produceres, sker i dialog med elever og lærere – det er viden og form, der går hånd i hånd.

Besøg i kommunerne

Af Rikke Lund Heinsen,
Børnekulturens Netværk

Siden sidst har jeg igen haft den privilegerede mulighed at komme rundt i en række modelkommuner og opleve børn og deres møde med kunstnere, børn i processer og børn, der viser, hvad de har arbejdet med inden for de enkelte projekter.

Køge Kommune

I Køge fik jeg en sen eftermiddag lov til at være med til fremvisningen af en film om boligområdet Ellemarken lige uden for Køge. I forbindelse med kommunens "Kulturelt Kvarter"-projekt har en række børn i mellemskolealderen arbejdet sammen med professionelle filmfolk i deres fritidsklub for at skabe en visuel fortælling om deres nærområde. Et område, der ikke altid har det bedste ry, men som børnene her har fået mulighed for at fortælle om med en kulturarvsoverbygning på.

Således fik vi også at vide gennem børnenes fortælling, hvad der har været i området, før Ellemarken blev bygget, og de havde interviewet Lars Kjær fra Køge Byhistoriske Arkiv og andre voksne, som blev medfortællere. Både børn og voksne var glade og tilfredse med resultatet, som med stor stolthed blev vist ved et arrangement i fritidsklubben. Det var et vidnesbyrd om, hvordan filmmediet kan være et meget brugbart værktøj for børns fortælling.

Herlev Kommune

I Herlev, hvor der er arbejdet med kunst og kultur for de mindste, havde jeg fornøjelsen af at møde tre daginstituti-

ner, som har haft forløb med musik og fortælling i kommunens modelprojekt.

Det var et møde med såvel børn og voksne i tiden efter, at kunstnerne havde været hos dem i et længere forløb. Nu skulle de bruge erfaringer, redskaber og lyst til at bringe de æstetiske læreprocesser videre i deres dagligdag, hvor kunstneren ikke kan være til stede. Hos alle involverede var der stor entusiasme og engagement. Musik- og fortælleprocesserne havde taget bolig i de tre institutioner som nye traditioner og rammer i hverdagen. Der var købt nye, flotte instrumenter ind, skabt ugentlige musiktemadage og lavet fortælle-tæpper og -stole. Alt sammen tiltag, hvor børnene kunne udnytte og videreudvikle deres kompetencer inden for musik, dans og fortælling. Forandringen var mærkbar, fortalte pædagogerne, og der fandt læring sted, som både var æstetisk, social og demokratisk.

Guldborgsund Kommune

I Guldborgsund har børnehaver i hele kommunen haft mulighed for at udvikle sig som kulturbørnehave gennem den kulturelle grøntsagskasse, som består af en lang række tilbud i samarbejde med kommunens kulturinstitutioner.

Da jeg var på besøg, havde to fortællere fra Guldborgsund Bibliotekerne sat et stort fortællertelt op foran en børnehave i Nykøbing Falster. Lidt efter tusende 15 lidt betuttede børn ind i tipien, hvor man kunne sætte sig på bløde bøffelskin og så håbe på en god historie. Og det kom der! Tre af slagsen endda, og de to fortællere fortalte pro-

fessionelt og indlevende historier om prinsesser, hunde og pandekager. Kinderne blev røde, modet blev større i forhold til at spørge og svare, og til sidst blev der lavet små pandekager til os alle sammen inde i teltet til alles store begejstring. Også selv om der ikke findes rigtige prinsesser i den børnehave, men kun en enkelt rigtig prins i flyverdragt!

Vordingborg Kommune

I Vordingborg var jeg sammen med de allermindste børn, deres dagplejemødre og børnenes forældre til en musikalsk legestue, som er en del af kommunens Kulturkuffert-projekt.

De børn, som den eftermiddag skulle møde en musikformidler sammen med deres voksne, havde også været i bogbussen og var ydermere hevet op af deres middagslur, så der var ikke det helt store spræl i de små mennesker, da de ankom. Men det blev der hurtigt lavet om på, og i løbet af tre kvarter fik de sammen med musikformidleren og deres forældre lært nye sange, hørt hvordan klaveret spiller, øvet med rasleæg, som forsvandt om i deres ærmer og kom til syne igen, og fik mødt en giraf, der bor i en æske, men som i dagens anledning kom frem og hilste på.

Der var stor omsorg og musikalitet i rummet, de små på helt ned til 2 år blev fortrolige med den nye voksne, og da rummet til sidst var fyldt med sæbebobler, blev selv de trættede voksne glade.

Billeder fra Varde Kommunes modelforsøg: Vardes Kulturelle Rygsæk

Læs om forsøget på side 3 i nyhedsbrevet.

